

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

SLOVENSKO LJUDSKO SLOVSTVO

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

KAZALO

Uvodna stran	1
Kazalo	2
Pojem	3
Razvoj	3
Ljudska pesem in proza	3
Dela	5
Vrednotenje	7
Podrobnejši opis del	7, 8, 9, 10
Sklep	10
Viri	10

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

I. POJEM

S tem pojmom mislimo na obliko ustnega slovstva, ki je krožilo med ljudstvom, se pravi med nižjimi sloji fevdalne družbe v takratnih slovenskih deželah. To ni bilo kot bi nekateri mislili slovstvo fevdalcev, meščanov ali cerkve, ozirati se moremo predvsem ne le na kmečke podložnike, ampak tudi na obrtnike in delavce po trgih, mestih, na grajske hlapce, najemniške vojake, študente, itd. Vsi ti sloji so širili in sprejemali ustno slovstvo in ga prenašali iz roda v rod. Zelo pomembno vlogo igrajo predvsem posamezniki, npr.: rudarji, obrtniki, študenti, najemniki, torej vse te sloje, ki so najlažje prihajali v stik z drugimi deželami, jih spoznavali in prenašali njihove običaje na naša tla. Ljudsko slovstvo je namreč tesno povezano z mednarodnim prostorom, z ljudmi in njihovimi običaji.

II. RAZVOJ

Ljudsko slovstvo je začelo nastajati šele po začetku srednjega veka, ko so današnji Slovenci prišli v stik z Evropo. Razvoj se je začel že v zgodnjem srednjem veku in je proti koncu te dobe, tj. proti letu 1200, rodil prve primere slovenskega ljudskega slovstva, ki so se v nekoliko spremenjeni obliki ohranili. Pospešek so mu dale križarske vojne po 1100, ko so tudi Slovenci prihajali močnejše v stik z deželami ob Sredozemlju, z romanskimi in celo orientalskimi, balkanskimi in germanskimi kulturami; predvsem pa so ti dogodki zbudili zanimanje za stare in nove življenske razmere, zgodbe in usode.

Močnejši je bil razmah ljudskega slovstva šele v visokem srednjem veku med 1200 in 1400. Vrh je doseglo šele v poznem srednjem veku, za časa turških vpadov in po smrti kralja Matija Korvina. Novi zgodovinski dogodki so znova razvneli domišljijo ljudskih pesnikov in pripovednikov, tako da so prav v tem času nastali nekateri ljudski teksti v določeni podobi. Po letu 1550 je ljudsko slovstvo začelo upadati, zlasti v pripovedni poeziji. Nov razcvet je v 17. in 18. stoletju doživela samo lirska pesem.

III. LJUDSKA PESEM IN PROZA

Najpomembnejši vrsti ljudskega slovstva v srednjem veru sta bili ljudsko pesništvo in pripovedna proza. Pesmi so peli ali recitirali ob spremljavi na preprosta glasbina ali brez njih, pripovedna besedila v prozi so govorili.

Ljudska pesem

S tem izrazom označujemo vsako pesem, ki jo je ljudstvo sprejelo za svojo last, jo dalj časa pelo in tudi spominjalo. Pri tem so nastajale spremembe, s tem pa različice istega besetila. Takšne pesmi so se delile na lirske in epske, vendar trdne meje med obojimi ni bilo. Lirske pesmi so predvsem obredne (kresne, jurjevske, koledniške); v njih so se prepletale prvine paganskih običajev in krščanstva. Gotovo so v srednjem

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

veku obstajale lirske ljubezenske pesmi, vendar se niso ohranile. Lirske pesmi so bile lahko tudi nabožne pesmi, ki so jih peli na romanjih.

Epske pesmi so bile značilne po motivih in idejah. Dandanes jih delimo na bajeslovne, legendarne, romance in živalske. Pomembne so zlasti balade in romance, ker prihaja v najbolj do izraza moč poustvarjanja človeških usod in življenjskih dogodkov. Razlika med baladami in romancami je običajno ta, da so balade bolj dramatične, mračne, s primesmi nadnaravnih dogajanj in sil, medtem ko so romance vedrejšje, stvarnejše in tudi bolj optimistične. Ta razloček je najbrž določen z dobo, v kateri so nastale ene in druge: balade izvirajo iz zgodnjega in visokega srednjega veka, medtem ko so romance nastale v poznem srednjem veku in so že plod drugačnih socialnih in duhovnih teženj.

Pripovedna proza

Ljudsko pripovedno prozo delimo danes na pravljice, legende, bajke, pripovedke, pa še zagovore in predgovore. Bajke so v slovenskem srednjeveškem ljudskem slovstvu bile zelo redke, ker je bilo bajeslovje starih Slovencev slabo razvito, poleg tega se je pa v krščansko dobo ohranilo samo z redkimi sestavinami. Morda spadajo med bajke zgodbe o vesoljnem potopu, o nastanku sveta in Kurentu, vendar ni jasno, če ne gre za pravljичne motive. Legende so nastajale na osnovi mednarodnega krščanskega legendarnega blaga, ki je prihajalo med Slovence od pokristjanjenja naprej. Vplivalo je prek pridig in stenskih fresk, ob katerih so ljudski pesniki dobili marsikatero motivno spodbudo. Prav tako so prihajale b slovensko ljudsko slovstvo pravljice, ki so bile mednarodnega izvora in pomena. Niti legende niti pravljice niso na Slovenskem dobile izrazito svojevrstnega pečata, pač pa so ohranile svoj obči pomen. Izvirnejše so pripovedke z bajeslovno, legendarno, junaško ali razlagalno vsebino, saj se navezujejo na določeni čas in kraj, razmere in običaje. S tem so lahko postale značilnejše in izvirnejše. Cvetele so zlasti v visokem in poznem starem veku.

Slog in verz

Slog ljudske pesmi in pripovedne proze je določen z načinom, kako sta se prenašali in ohranjali. Ustno sporočanje je imelo za posledico ne le to, da sta se stalno spreminjali, ampak da sta ostajali velikokrat fragmentarni, s stališča umetnega slovstva nedogani, nesorazmerni in oblikovno površni. Dela ljudskega pesništva in pripovedništva v prozi so po kompoziciji velikokrat nededelana, nesorazmerna in nepopolna. Ustavljajo se pri manj važnih podrobnostih, pomembne dogodke pa na hitro preidejo. Prav tako skopo je podajanje okolja, značajev in poteka dogodkov.

Verz ljudskih pesmi je bil v zgodnjem srednjem veku nedvomno še zmeraj dolgi dvodelni verz. Z visokim srednjim vekom okoli 1200 se začeli prihajati v ljudsko pesništvo novi tipi verza iz zahodne Evrope, prek latinske cerkvene in nemške nabožne pesmi. To so bili osmerci, sedmerci in deseterci, jambski ali trohejski. Vendar je bila oblika verzov pogosto nepravilna, če gledamo nanjo s stališča poznejše metrike. Nekaj časa je imel nanje še vpliv dolgi dvodelni verz s svojo prosto razpostavo povdarjenih in

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

nepovdarjenih zlogov. Zato je verz ljudke pesmi v srednjem veku nestale. Uporabljali so rime, tudi nečiste in asonančne.

IV. DELA

Dela delimo časovno predvsem na dvoje obdobjev--na zgodnji in visoki srednji vek, in pa na pozni srednji vek. V prvem obdobju prevladujejo v pesništvu balade, v drugem romance. Razliko si lahko pojasnimo z drugačnimi razmerami. Balade so nastajale še v strožjih, preprostejših razmerah zgodnjega in visokega veka, ko je človek doživljal predvsem nemoč, krutost socialnega razrada in neizbežnost usode. V romancah pa se že kaže doba, ko so začeli prevladovati večja življenska sproščenost, racionalizem in optimizem. Pripovedna proza zaostaja za baladami in romanci, saj je večinoma fragmentarna.

Balade zgodnjega in visokega veka

Že v zgodnjem srednjem veku so začeli nastajati zametki za nekatere najboljše balade srednjeveškega ljudskega slovstva, vendar so se do kraja razvile šele v visokem srednjem veku, po 1200. Ločimo dve vrsti balad: ženske in moške. Ženske so balade, v katerih se opeva usoda žensk, deklet in vdov v sočutno socialni podobi. Prevladuje otožnost, čustvena razbolenost in žalost nad težkimi socialnimi razmerami ali kruto usodo. Moške balade opevajo ljubezenske pripetljaje večinoma v tragični luči, s smislom za krutost življenja in upode, večinoma brez sočutnega tona, zato pa z mračno filozofijo o življenju, takšnem, kakšno je. Ženske balade so romantične, moške pa realistične.

Med ženske balade spadajo:

- ⇒ Desetnica
- ⇒ Sirota Jerica
- ⇒ Lepa Vida
- ⇒ Zarika in Sončica
- ⇒ Gospod Baroda
- ⇒ Kresnice

Med moške pa:

- Trdoglav in Marjetica
- Mlada Zora
- Rošlin in Verjanko
- Žlahtna gospa zakolje majerici sinka

V ženskih baladah se prepletajo bajeslovni in tuji motivi z orisom socialnih razmer iz patriarharnega plemenskega ali zgodnjefevdalnega okolja, pa tudi iz visokega fevdalizma. Prevladujeta humanistično občutje in trpek fatalizem.

Moške balade pa segajo z motivi morda še v bajeslovje ali pa v znane evropske novelistične snovi. Obravnavajo pustolovske in ljubezenske motive, kjer

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

imajoodločilno vlogo moški ali zle žene. Snov se razplete običajno tragično in kruto. Vse to prikazuje

pesnik ne z izrazitimsočutjem, ampak s smislomza krute, zvite ali moralno pomembne poteze življenja v njegovi socialni in biološki nujnosti. Za vse balade zgodnjega in visokega srednjega veka je značilno, da se v snovi in idejah omejujejo na zasebno, družinsko in domače obdobje, nikjer pa ne posežejo v zgodovinsko, širše družbeno in državno dogajanje. Zato v njih ni zgodovinskih oseb, ne stvarnih družbenih, državnih ali verskih problemov srednjega veka. Te balade kažejo torej na dobo, ko so bili pevci slovenskih ustnih pesmi ločeni od zgodovinskega dogajanja takratne Evrope, živeč z ljudstvom, ki je bilo trdno vključeno v fevdalno družbo, obenem pa ločeno od njenih političnih, socialnih in verskih vrhov.

Romance poznega srednjega veka

Po 1400 je v slovenskem ljudskem slovstvu nastal novi tip pesmi. Imenujemo jo romanca, ker se razlikuje od balad zgodnjega in visokega veka. Razlika je socialna in idejna, pa tudi estetska. Medtem ko so bile balade tragično brezizhodne, so romance vedrejšje, optimistične ali celo igrive. Predvsem niso več omejen na domače in družinske probleme, ampak posegajo iz ljudskega okolja v širši svet politike, vojn, plemstva, odnosov med sloji in razredi. Razlog za to je spremenjena doba 15. In 16.st., ko so se vneli razredni boji med kmeti in fevdalci; turški napadi so potegnili tudi kmeta v aktualno vojno dogajanje, moralno so ga prebudili, vzdignili zoper gospodo in s tem združili in mu dali prej neznano samozavest. Zato se zdaj pojavijo v ljudskih pesmih znane zgodovinske osebe. Med njimi sta glavna kraljevič Marko in kralj Matjaž. Tretja zgodovinska osebnost je bil Krištof Lamberg, kranjski plemiš, ki se je boril za Habsburžane zoper celjske čete; te je vodil češki najemnik Jan Vitovec. Simpatija ljudstva do Krištofa Lamberga se da razložiti z odporom zoper plenilske fevdalne spopade, v katerih je ljudstvo najbolj trpelo. Četrta zgodovinska osebnost je bil deželni glavar Adam Ravbar.

Snov je precej širša od zgodnje in visokosrednjeveških. S tem v zvezi so tudi elementi viteštva, ki se pojavijo v novih romancah. V zvezi so z obnovljenim zanimanjem za viteštvo proti koncu 15. stoletja, kot ga najdemo v številnih evropskih državah. V tem znamenju se kaže že vpliv nove dobe na slovensko poznosrednjeveško slovstvo, saj je šla obnova viteštva vzporedno s širjenjem novega posvetnega, renesančnega duha. V slovensko ljudsko pesem torej že prodira duh nove dobe. V primeru s prejšnjo epiko pa je umetniška vrednost romane poznega srednjega veka manjša. Manjkajo jim čustvena prvinskost, tragičnost in himanost.

V romancah poznega srednjega veka najdemo tudi starejše motive, ki segajo morda še v predfevdalno dobo ali pa v čas Saracenov. Vendar so že predelani v skladu z duhom poznega srednjega veka in celo novih, renesančnih predstav.

Med najvažnejše pesnitve tega časa sodijo:

- Kralj Matjaž in Alenčica
- Kralj Matjaž v turški ječi
- Alenčica

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

-
- sestra Gregčeva
 - Pegam in Lambergar
 - Ravbar

- Neusmiljena gospoda

Precej večjega pomena od romanc so pripovedke, ki so nastale v poznem srednjem veku. Največ jih je o kralju Matjažu, o njegovem življenju v skalni votlini in prihodnji vrnitvi. Vendar so fragmentarne in neizdelane.

S koncem poznega veka se doba srednjeveške ljudske pesmi v glavnem konča. Njena epika se je izčrpala. 17. stoletje je doba epigonstva. Pač pa se je namesto srednjeveškega epskega in lirskega pesništva, ki se razen nabožnih pesmi ni ohranilo, v tem času razvilo se je razvilo novo pesništvo, ki se v glavnem omejuje na liriko.

Nov pomen je dobilo ljudsko pesništvo v predromantiki in romantiki, ko so ga zbiralci začeli zapisovati, zbirati in objavljati; obenem je močno vplivala razvoj preromantičnega in romantičnega pesništva. Slovenska poezija in proza 19. st. se je deloma naslonila na ljudsko pripovedno pesem srednjega veka. Iz nje je črpala motiviko, obliko, duha humanizma in demokratičnosti, pa tudi elegičnega fatalizma.

V. VREDNOTE

Slovensko ljudsko slovstvo ljudskega veka se po obsegu ali motiviki sicer ne more primerjati s srbsko-hrvaškim. V njem zlasti ni junaških pripovednih pesmi. Vendar je ustvarilo z zgodnje in visokosrednjeveškimi baladami, pa tudi s poznosrednjeveškimi romancami pomembna pesniška dela. V baladah je zarisalo podobo značilnih življenjskih usod, zlasti ženskih. Pomembna duhovna sestavina tega pesništva je humanizem, ki pride do izraza predvsem v baladah zgodnjega in visokega srednjega veka, medtem ko v poznosrednjeveških romancah ni več čutiti njegovega utripa.

Estetske vrednote so precejšnje, čeprav so se nam besedila ohranila v nepopolni, s časom celo razkrojeni obliki. Zlasti v pesmih Desetnica, Lepa Vida, Rošlin in Verjanko, pa tudi Kralj Matjaž in Alenčica in Pegam in Lambergar so motivi skladno razviti, kompozicijsko sorazmerno razčlenjeni, čustvena plast pa primerno poudarjena. Plastičnost oseb je velika, tako da ustvarjajo ti teksti nazorno podobnega skladnega, resničnega, na svoj način popolnega sveta.

Forma ljudskega pesništva je marsikje kljub fragmentosti mikavna, izklesana ali celo dramatično učinkovita. Verz je preprost, vendar ustreza preprosti označitvi dogajanja in junakov. V slogu se družijo čustvene, razumske in nazorno predstavljene prvine v skladno enoto.

VI. PODROBNEJŠI OPIS DEL:

Balade zgodnjega in visokega srednjega veka

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

- ◆ Desetnica: to je balada, ki s svojo motiviko sega morda še v socialne razmere praslovenske dobe, ko je obstajal običaj, da je morala deseta hči za daritveno žetev ali po svetu. Ta motiv je v baladi prestavljen v srednjeveško okolje, desetnica je graščinska hči. Potem ko ji zlati prstan v pogači odloči usodo, se napoti po svetu... V baladi nastopajo samo žene, osrednji problem je usoda ženske v družbi, ki jo podreja krutim, neizprosnim zakonom...
- ◆ Sirota Jerica: poje o deklici, ki jo mačeha muči in zatira, zato se zateče na grob k materi. Ko ji glas iz groba svetuje, naj se vrne domov, od žalosti umre. Tudi tu je središče usoda brezmočnih, brezpravnih žensk. Izhoda ni, balada se konča fatalično...
- ◆ Lepa Vida: Najprej je balada pela o materi, ki ji je zbolel otrok; "zamorec" na ladji ji ponudi zdravilo, da bi jo ugrabil; ko Vida spozna naklep, skoči iz ladje v morje in utone. Motiv je povezan s arabskimi pirati, ki so ob koncu srednjega veka plenili po Sredozemlju. Dr.Prešeren je naredil priredbo Lepe Vide. Lepa Vida je omožena s starcem, trpi zaradi nesrečnega življenja, ko ji pa "zamorec" ponudi boljše življenje, sprejme. Postane španska kraljica na nekem dvoru. Vendar se ji toži po domačem kraju. Tudi ta balada obravnava žensko usodo, fatalizem, humanost ter elegičnost.
- ◆ Zarika in Sončica: Dogaja se v romanski deželi; sestri Zariko in Sončico ugrabi turški car in španski kralj; Zarika dobi za sužnjo Sončico, ne da bi jo spoznala; iz ljubosumnosti ji da strupa, ko pa sestra umira, spozna, kaj je storila, in še sama umre. Snov je enaka vsem drugim → usoda ženske v srednjem veku.
- ◆ Gospod Baroda: po snovi dokaj stara balada, šele pozneje pa so jo predstavili v čas beneških vojn. Sega morda še v zgodnji fevdalizem, saj opeva smrt viteza, ki je pustil doma vdovo in nedorasle otroke. Humanizem se prepleta s fatalizmom.
- ◆ Kresnice: balada ima morda bajeslovno osnovo v bajki o sončnem kralju, ki je prišel na svet po človeško nevesto. Vendar je ta snov spremenjena v pravljico iz fevdalnega okolja. Kraljevič sliši petje deklet, ki praznujejo kres; med njimi si izbere tisto, katera ima najtežjo usodo, a je najboljša in najskromnejša. Motiv je spet zvezan z usodo dekleta v težkem socialnem okolju, samo da je s pomočjo pravljичnih sestavin razrešen optimistično.

To so bile ženske balade, v katerih se prepletajo bajeslovni in tuji motivi z orisom socialnih razmer iz patriarhalnega plemenskega ali zgodnjefevdalnega okolja, pa tudi iz visokega fevdalizma. Prevladujeta humanistično občutje in fatalizem.

Precej drugačne so moške balade, saj te balade segajo z motivi morda še v bajeslovje ali pa v znane evropske novelistične snovi. Obravnavajo pustolovske in ljubezenske motive, kjer imajo odločilno vlogo moški ali zle ženske. Snov se običajno razplete tragično in kruto.

- ❖ Trdoglav in Marjetica: morda se naslanja na staro bajko o boginji pomladi, ki jo ugrabi podzemni demon, nato pa jo reši bog sonca. Snov je dobila v tej visokosrednjeveški baladi pravljичne poteze, obenem pa je prestavljena v

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

fevdalno viteško okolje. Balada je pustolovsko ljubezenska s pravljimi elementi.

- ❖ Mlada Zora: balada ima za snov najbrž orientalsko novelo o nezvesti Salomonovi ženi, ki je zbežala z drugim. V baladi je snov postavljena v viteško okolje srednjeveške Evrope. Zora je grofovska hči, njen ugrabitelj kraljevič. Pomemben je za zaplet zgodbe je pravljica koren-lečen; s tem se Zora napravi mrtvo, da jo lahko kraljevič ugrabi. Glavno vlogo igrajo naključje, usoda in nasilje.
- ❖ Rošlin in Verjanko: najpomembnejša moška balada, imena junakov kažejo, da izvirajo iz romanskih dežel. Vidna je zveza s grškim mitom o Orestu, ki je ubil mater in njenega ljubimca, da bi maščeval očetovo smrt. Rošlin ubije Verjankovega očeta in brata, nato se poroči z njegovo matero. Ta zasnuje nov umor → Verjanko naj umre, da se bo mati z ljubimcem polastila njegovega deleža. Toda Verjanko zve za naklep in ubije Rošlina, materi pa prinese njegovo kri. Motiv v baladi je prikazan brez moralnih problemov, zato pa s smislom za krutost in protislovnost življenja → po načelu "zob za zob, glavo za glavo".
- ❖ Žlahtna gospa zakolje majerici sinka: snov je zelo podobna Rošlinu in Verjankotu, s to razliko, da v baladi nastopaja drugačne osebe.

Za vse balade zgodnjega in visokega srednjega veka je značilno, da se v snovi in idejah omejujejo na zasebno, družinsko in domače okolje. Zato v njih ni zgodovinskih oseb, ne stvarnih družbenih, državnih ali verskih problemov srednjega veka. Te balade kažejo torej na dobo, ko so bili pevci slovenskih ustnih pesmi ločeni od zgodovinskega dogajanja takratne Evrope, živeč med ljudstvom, ki je bilo trdno vključeno v fevdalno družbo, obenem pa ločeno od njenih političnih, socialnih in verskih vrhov.

Romance poznega srednjega veka

- ♥ Kralj Matjaž in Alenčica: motiv te romance sega v visoki srednji vek, saj je enak baladam, ki so opevale ugrabitev in rešitev krščanskih žena iz rok nevernikov. Ta snov je prešla na osebo kralja Matjaža. Bistveno za pesem je viteško okolje in vedenje. Kralj Matjaž pusti svojo ženo na gradu samo, med njegovo odsotnostjo jo Turki ugrabijo. Najde jo v turškem taboru, kjer pleše; ko zapleše z njo, jo reši na konja in ubeži turškim zasledovalcem.
- ♥ Kralj Matjaž v turški ječi: romanca je zaznamovana s podobno viteško pustolovsko in ljubezensko miselnostjo; pripoveduje o kralju Matjažu, ki so ga vrgli v turško ječo, a ga reši iz nje sultanova hči Marjetica. Dekle mu pomaga pri begu; ko prideta na domači grad, jo kralj Matjaž da bratu v zakon. Tudi za to romanco je značilna prešerna, napeta pustolovsko ljubezenska vsebina, ki se ne spušča v tragične življenjske probleme.
- ♥ Alenčica, sestra Gregčeva: je med turškimi romancami najmikavejša. Motiv sega v zgornjefeudalno izročilo, ko se je morala celo sestra boriti namesto brata. Ta motiv je prinesen v vedro ozračje viteškega turnirja, preoblačenja in prešerne izzivalnosti s promesmi erotičnosti. Dogodek je prikazan igrivo in razposajeno.

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

- ♥ Pegam in Lambergar: to je najboljšežnejša romanca poznega srednjega veka, nastala je po koncu habsburško celjskih bojev, v drugi polovici 15.st. Zgodovinske boje med Celjani in Habsburžani je ljudska domišljija predstavila na Dunaj. Cesar pošlje po grofa Lamberga na Gorenjsko sla; ko grof pride na Dunaj, po materinem nasvetu premaga Pegama in se odlikovan vrne domov. Motiv je nejrž zelo znani, to je tisti, ko se borujeta dobro in zlo, ta motiv je prenesen v zgodovinsko, fevdalno in viteško okolje. Vidne so v romanci zlasti viteške prvine, tako da jih smemo imeti za najbolj značilno romanco te vrste v pesništvu poznega srednjega veka.
- ♥ Neusmiljena gospoda: to je tipičen primer za ti. tlačanske balade. Knez in knezinja vržeta v ječo kmetiča, ki prosita za spregled dajatev; v ječi umreta, knezovo duša pa za kazen zlodej. Krutost fevdalcev je torej kaznovala na onem svetu. Pesem kaže, da je idejna vsebina romanc izrazito moralistična; po obdelavi so šibke, saj jim manjka stroge pesniške gradnje, pa tudi n široko oblikovane motivike.
- ♥ Ravbar: ena izmed zadnjih romanc, spada med turške romance. Njena značilnost je, da je že v zvezi s konkretnim zgodovinskim dogodkom. Namesto domišljije je v središču prava zgodovinska stvarnost. Obdelava je precej prozaična, kar kaže na pešanje ljudske domišljije. Predvladujejo kranjsko domoljubje, ki se na preprost način uveljavlja zoper štajersko in koroško.

S koncem poznega srednjega veka se doba srednjeveške ljudske pesmi v glavnem konča. Njena epika se je izčrpala. 17.stoletje je doba epigonstva. Pač pa se je namesto srednjeveškega epskega in lirskega pesništva, ki se razen nabožnih pesmi ni ohranilo, v tem času razvilo novo ljudsko pesništvo, ki se omejuje v glavnem na liriko.

Nov pomen je dobilo ljudsko pesništvo v predromantiki in romantiki, ko so ga zbiralci začeli zapisovati, zbirati in objavljati; obenem je močno vplivalo na razvoj predromantičnega in romantičnega pesništva. Slovenska poezija in proza 19.st. se je deloma naslonila na ljudsko pripovedno pesem srednjega veka. Iz nje je črpala motiviko, oblike, duha humanizma in demokratičnosti, pa tudi elegičnega fatalizma.

VI. SKLEP

V srednjem veku je slovensko slovstvo doseglo svoj prvi vrh. Po primitivni slovstveni stopnji praslovanske dobe je šele zdaj nastalo slovstvo v pravem smislu besede, in to v tesnem stiku z evropsko kulturo. Pisemstvo je bilo malo številno, brez prave kontinuite. Vrh je doseglo z Brižinskimi spomeniki, napisanimi po starih predlogah iz 8.in 9.stoletja. Slovstvo začne razpadati v 16.stoletju.

VIRI:

- ❖ Internet
- ❖ Janko Kos: Pregled slovenskega slovstva, DZS, Ljubljana 1995
- ❖ Enciklopedija Slovenije, Mladinska knjiga 1993

Slovensko ljudsko slovstvo

referat pri slovenščini

-
- ❖ Jean Chevalier-Alain Gheerbrant: Slovar simbolov, Mladinska knjiga 1995, prevedel Stane Ivanc